

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

ORDIN
mun. Chișinău

„ 04 ” 03.16

nr. 139

**Cu privire la instituirea Serviciului de consiliere
și tratament pentru renunțare la fumat**

Fumatul este unul dintre cele mai mari vicii ale secolului XXI numit „stil de viață modern”. Actualmente consumul de tutun este considerat drept boală, care trebuie diagnosticată și tratată de rînd cu alte boli cronice, precum astmul bronșic, hipertensiunea arterială sau diabetul zaharat. Fumatul activ, cît și cel pasiv, reprezintă o problemă de importanță globală cu multiple consecințe economice.

Conform datelor OMS fumatul reprezintă un obicei zilnic al peste 1,3 miliarde de oameni din întreaga lume, majoritatea (84%) din țările în curs de dezvoltare. Anual, din cauza fumatului, mor peste 6 milioane, dintre care 600.000 sunt fumători pasivi.

Rezultatele sondajului Eurobarometru publicat în 2012 denotă, că fumatul ucide circa 500 000 de europeni în fiecare an. În cazul în care tendințele actuale de a fuma continuă, atunci consumul de tutun va ucide 10 milioane de oameni în fiecare an până în 2020.

În Republica Moldova fumează 27% din populație. Conform Raportului European de Sănătate 2012 („The European health report 2012”), Republica Moldova se află pe locul patru după numărul de fumători în țară (după Armenia, Belarus și Ucraina). Potrivit raportului, regulat fumează aproximativ 60 la sută din persoane. În privința distribuției pe sexe fumează 50 la sută dintre bărbați, 10 la sută dintre femei, însă proporția femeilor este în creștere. Cel mai îngrijorător este răspîndirea fumatului în rîndul tinerilor. Vîrsta medie a minorilor care încep să fumeze este de 15 ani. Majoritatea fumătorilor dezvoltă pe parcursul vieții una sau mai multe boli asociate consumului de tutun. Circa 90% din cancerul pulmonar, 60-80% din bolile respiratorii cronice și 22% din bolile cardiovasculare sunt atribuite fumatului.

Pentru a reduce numărul de fumători, dar și a efectelor nocive ale fumatului, Republica Moldova a efectuat un șir de măsuri cum ar fi aderarea în mai 2009 la Convenția-Cadru pentru Controlul Tutunului (CCCT) a OMS, iar în mai 2015 au fost aprobate modificări la Legea nr.278 din 14 decembrie 2007 privind controlul tutunului.

În acest context, în scopul promovării active a renunțării la fumat, depistării precoce a pacienților cu dependent la nicotină și tratamentul lor, în vederea reducerii poverii bolilor nontransmisibile, punerii în aplicare deplină și promptă a acordurilor internaționale în materie de sănătate, în special a Regulamentelor sanitare

internaționale și a Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului din 2003, în conformitate cu prevederile Legii privind controlul tutunului nr.278 din 14.12.2007, Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană în perioada 2014-2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.808 din 07.10.2014, precum și în temeiul Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, aprobat prin Hotărârii Guvernului nr.397 din 31 mai 2011,

O R D O N:

1. A institui, începînd cu 01 mai 2016, Serviciul de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat, în conformitate cu prevederile Regulamentului pentru organizarea și funcționarea Serviciului de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat, conform anexei nr.1 la prezentul ordin.

2. Șeful Direcției Sănătății a Consiliului Municipal Chișinău, directorul Direcției Sănătății și Protecției Sociale UTA Găgăuzia, șeful Serviciului Sănătate a Primăriei mun. Bălți, conducătorii instituțiilor de asistență medicală primară, directorii Spitalelor raionale, directorul Dispensarului Republican de Narcologie:

1) vor lua drept călăuză cerințele stipulate în Regulamentul aprobat prin prezentul ordin;

2) vor asigura organizarea Serviciului de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat prin intermediul medicilor de familie din cadrul Asociațiilor Medicale Teritoriale Chișinău, Centrelor Medicilor de Familie, Centrelor de Sănătate și cabinetelor medicilor narcologi din cadrul Spitalelor raionale, Spitalului Clinic Municipal Bălți și Dispensarului Republican de Narcologie;

3) vor asigura instruirea specialiștilor menționați din instituțiile subordonate în domeniul consilierii și tratamentului pentru renunțare la fumat;

4) vor organiza informarea populației, prin intermediul mass – mediei, cu privire la riscurile asociate fumatului, în special în rîndul elevilor, tinerilor, femeilor gravide etc., inclusiv despre disponibilitatea în instituție a Serviciului de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat;

5) vor distribui printre populația generală, postere, afișe etc., cu mesaje de prevenire a fumatului și cu informarea despre Serviciile de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat existente pentru populație.

3. Directorul Dispensarului Republican Narcologie, dl Mihai Oprea:

1) va asigura organizarea în cadrul Dispensarului Republican Narcologie a serviciului Linia verde destinat consilierii și tratamentului pentru renunțare la fumat, începînd cu 01 mai 2016;

2) va asigura acordarea Serviciilor de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat, în cazurile care necesită intervenții complexe, înalt specializate, inclusiv la solicitare.

4. Direcția asistență medicală primară, urgentă și comunitară (dna Tatiana Zatic), Direcția management personal medical (dl Alexandru Holostenco), Direcția buget și finanțe (dl Denis Valac), de comun cu membrii Comisiilor de specialitate în domeniul medicinei de familie și narcologiei, Centrul Național de Management în Sănătate, Compania Națională de Asigurări în Medicină:

1) vor acorda suportul consultativ-metodic necesar în vederea implementării prevederilor prezentului ordin;

2) vor propune, în termen pînă la 01 iunie 2016, indicatori de monitorizare a prestării și calității Serviciilor de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat;

3) vor organiza definitivarea, în termen pînă la 01 iunie 2016, a Protocolului Clinic Național privind depistarea precoce și tratamentul dependenței de nicotină.

5. Controlul executării ordinului în cauză se atribuie dnei Liliana Iașan, viceministru.

Ministru

Ruxanda GLAVAN

**Regulamentul
privind organizarea și funcționarea
Serviciului de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat**

**Secțiunea 1.
Dispoziții generale**

1. Prezentul Regulament este elaborat în conformitate cu prevederile Legii ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28 martie 1995, Legii privind controlul tutunului nr.278 din 14 decembrie 2007, precum și Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană în perioada 2014-2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.808 din 07 octombrie 2014.

2. Prezentul Regulament stabilește modul de organizare și funcționare a Serviciului de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat.

3. Scopul Serviciului de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat este ameliorarea sănătății populației Republicii Moldova prin organizarea și dezvoltarea cabinetelor de consiliere și tratament a dependenței de tutun, bazate pe tehnologii medicale de înaltă performanță și prestarea serviciilor medicale cost-eficiente și calitative.

4. Obiectivele Serviciului de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat sînt următoarele:

1) instituirea unui sistem de supraveghere și monitorizare a tendințelor privind morbiditatea și mortalitatea provocată de consumul articolelor din tutun;

2) identificarea precoce și cuprinderea în programe de consiliere, precum și de tratament, la adresare, a persoanelor dependente de tutun;

3) informarea și educarea populației în privința diferitelor aspecte de sănătate, sociale și economice, legate de consumul de tutun, (ameliorarea sănătății populației prin prestarea serviciilor orientate spre prevenirea, depistarea precoce, tratamentul, reabilitarea, promovarea modului sănătos de viață);

4) sporirea accesibilității populației fumătoare la serviciile de consiliere și de tratament bazate pe evidență și buna practică;

5) îmbunătățirea calității serviciilor de consiliere și medicale acordate persoanelor fumătoare prin fortificarea nivelului profesional și tehnologic, orientat spre asigurarea securității pacientului și respectării drepturilor acestuia;

6) realizarea companiilor informaționale cu privire la riscurile asociate fumatului, adaptate grupurilor vulnerabile: elevi, tineri, femei gravide etc.;

7) informarea reprezentanților mass-media cu privire la serviciile disponibile pentru fumători;

8) asigurarea suportului consultativ-metodic și informațional în realizarea asistenței medicale integrate.

Secțiunea 2.

Organizarea și funcționarea

Serviciului de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat

5. Serviciile de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat sînt prestate de către instituțiile de asistență medicală primară, Spitalele raionale, Spitalul Clinic Municipal Bălți și Dispensarul Republican de Narcologie.

6. Evaluarea statutului de fumător, pentru fiecare pacient se efectuează la fiecare vizită medicală.

7. Toți medicii trebuie să recomande fiecărui pacient fumător să renunțe la fumat.

8. Se recomandă identificarea de rutină a fumătorilor la toate nivelele de asistență medicală din Republica Moldova și înregistrarea statutului de fumător în documentele de evidență statistică medicală.

9. Consilierea și tratamentul pentru renunțare la fumat se efectuează în conformitate cu protocolul clinic național, utilizînd Strategia celor 5R:

1) *Relevanță*: Cînd discută cu un pacient, medicul trebuie să încerce să răspundă la întrebarea: „De ce este importantă renunțarea la fumat pentru dumneavoastră, pe plan personal?”;

2) *Riscuri*: Medicul trebuie să încerce să identifice potențialele riscuri personalizate legate de sănătatea fumătorului respectiv și să clasifice atât riscurile imediate (agravări ale BPOC), cât și riscurile pe termen lung (infertilitate, cancer);

3) *Recompense*: Medicul trebuie să prezinte pacientului beneficiile personale ale renunțării la fumat;

4) *Piedici* (engl. - *Road-blocks*): Medicul trebuie să solicite pacientului să identifice barierele sau obstacolele care ar putea sta în calea succesului unei tentative de renunțare la fumat;

5) *Repetiție*: Intervențiile în vederea renunțării la fumat trebuie să fie făcute în mod repetat, ori de câte ori medicul constată că pacientul nu este dispus/pregătit să se lase de fumat.

10. Instituțiile medico-sanitare primare:

1) vor fi responsabile de identificarea fumătorilor și a dependenței de nicotină;

2) vor evalua statutul de fumător și vor da sfaturi minimale antifumat;

3) vor asigura interviul motivațional, explicarea beneficiilor renunțării la fumat;

4) vor evalua modificările determinate de fumat prin ECG, ecografie, spirometrie și vor estima riscul cardiovascular (SCORE);

5) vor evalua determinanta psihologică;

6) vor asigura consilierea și tratamentul dependenței de tutun, după caz.

11. Instituțiile medico-sanitare primare oferă Servicii de consiliere pentru renunțare la fumat prin intermediul medicului de familie și echipei sale.

12. Toți medicii de familie trebuie să îi sfătuiască în permanență pe pacienții fumători să renunțe la fumat, în conformitate cu Protocolul de comunicare din anexa la prezentul Regulament.

13. Medicii de familie și asistentele medicale trebuie să dețină abilități teoretice și practice pentru a fi capabili să ofere un nivel minim de consiliere pentru renunțare la fumat și, de asemenea, să îi asiste pe pacienți în încercarea lor de a renunța la fumat, să le recomande un tratament adecvat.

14. Medicul de familie consemnează comportamentul pacientului în documentația de evidență medicală primară, indicând situația primară existentă și progresele înregistrate.

15. Decizia medicului de familie privind indicațiile de referire la medicul specialist narcolog în vederea consilierii pentru tratament și renunțare la fumat este în funcție de situația înregistrată:

1) Pacientul nu a fumat niciodată - nu este nevoie decât de reconfirmarea la fiecare vizită a statutului inițial de nefumător însoțită de recomandarea scurtă, prin mesaje sanogene de menținere a abstenenței. Aceste intervenții minore sunt simple și pot fi asigurate la nivel de asistență medicală primară și pacientul nu necesită referire la următoarea etapă;

2) Pacientul este fumător și nu dorește să renunțe la fumat - va primi sfatul minim antifumat. Această intervenție nu va conduce la obținerea sevrajului tabagic, dar va contribui la crearea unei motivații viitoare pentru renunțare la fumat. În această situație este indicată Strategia celor 5 R;

3) Pacientul a fost fumător și a renunțat la fumat - va primi intervenții minime de consiliere cognitiv-comportamentală în vederea menținerii abstenenței și prevenirii recidivei fumatului. Dacă pacientul semnalează simptome de sevraj sau revenirea apetitului de a fuma, este indicat să fie referit la specialistul narcolog, iar pentru cei care au renunțat și mențin abstenența fără dificultăți, aceste intervenții sunt suficiente la nivel de asistență medicală primară.

4) Pacientul este fumător și dorește să renunțe la fumat - se va prescrie terapie farmacologică eficientă și terapie cognitive comportamentală. Este indicată referirea la un specialist narcolog instruit în consiliere pentru renunțarea la fumat.

16. Instituțiile medico-sanitare Spitalele raionale, Spitalul Clinic Municipal Bălți și Dispensarul Republican de Narcologie:

1) vor oferi Servicii de consiliere pentru tratament și renunțare la fumat prin intermediul cabinetelor medicilor narcologi;

2) vor asigura instruirea personalului cabinetului în domeniul serviciilor prestate, respectând prevederile legislației în vigoare;

3) vor asigura consilierea și tratamentul dependenței de tutun, utilizând metode performante bazate pe evidență și buna practică;

4) vor asigura evidența serviciilor de consiliere și tratament prestate și prezentarea în modul și termenul stabilit a rapoartelor și informațiilor despre activitate;

5) vor asigura conlucrarea cu alți prestatori de servicii de consiliere și tratament, pentru asigurarea integrității și continuității acestuia, respectând etapizarea asistenței medicale;

6) vor organiza participarea medicilor narcologi la conferințe tematice în domeniu.

17. Cabinetele medicilor narcologi din cadrul secțiilor consultative ale IMSP Spitalele raionale, Spitalul Clinic Municipal Bălți și Dispensarul Republican de Narcologie:

1) vor evalua necesitatea consilierii și tratamentului dependenței de tutun;

2) vor asigura consultații clinice, iar după caz, examinări interclinice;

3) vor alege de comun acord cu pacientul strategii terapeutice adecvate;

4) vor acorda servicii de consiliere și tratament al dependenței de tutun în vederea renunțării la fumat pentru atingerea și menținerea abstenenței tabagice în concordanță cu definițiile standardelor, ghidurilor de tratament și protocoalelor clinice aprobate;

5) vor utiliza consilierea individuală și de grup de tip terapie cognitiv-comportamentală;

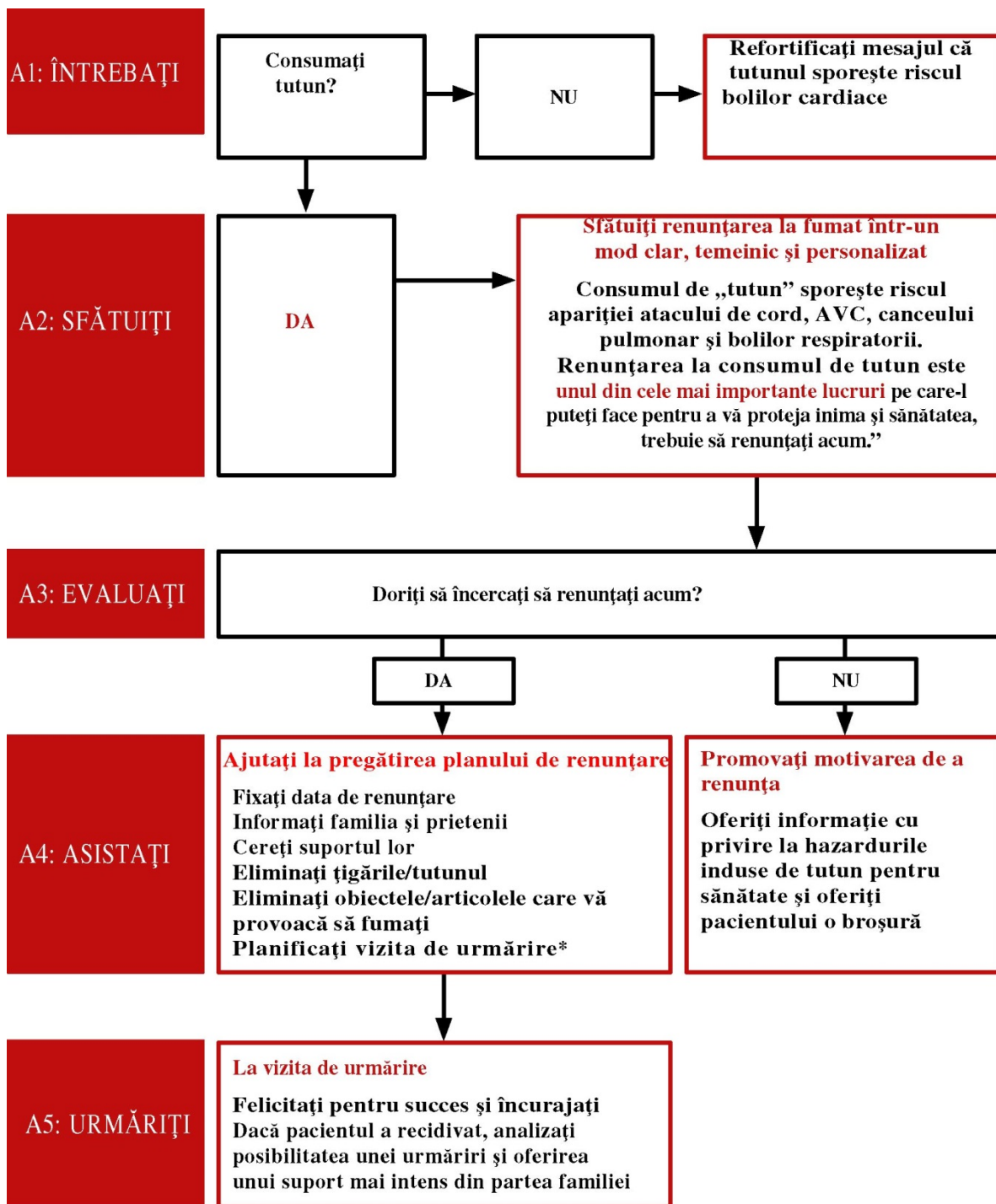
6) vor combina consilierea cognitiv-comportamentală cu terapia farmacologică.

18. Cabinetele medicilor narcologi din cadrul secțiilor consultative ale IMSP Spitalele raionale, Spitalul Clinic Municipal Bălți și Dispensarul Republican de Narcologie oferă servicii de consiliere în vederea renunțării la fumat și inițiere a tratamentului pentru fumătorii care nu pot renunța la fumat doar prin acțiune primară (voință proprie, consiliere medicală primară), în special pentru fumători înrăiți, care prezintă un risc mai mare de a dezvolta boli asociate fumatului și au cea mai mare nevoie de terapie calificată.

19. IMSP Dispensarul Republican de Narcologie oferă servicii de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat persoanelor care necesită intervenții complexe, multidisciplinare, la solicitare sau la trimiterea instituțiilor teritoriale.

20. Responsabili de organizarea și funcționarea Serviciilor de consiliere și tratament al dependenței de tutun sînt conducătorii instituțiilor medico-sanitare primare, Spitalelor raionale, Spitalului Clinic Municipal Bălți și Dispensarului Republican de Narcologie, în conformitate cu legislația în vigoare.

**Protocol de comunicare la nivel de Asistență Medicală Primară
în Consilierea pentru tratament și renunțare la fumat**

* In mod ideal, se recomandă ca cea de-a doua vizită de urmărire să fie planificată pentru aceeași lună cât și în fiecare lună în continuare timp de 4 luni, precum și o vizită de evaluare după 1 an.